

בלק תשפ"ו: הרב הלוי

נשמת ישראל: לכל אדם מישראל יש נשמה גבוהה, חלק אלוה ממעל, ועל כן אומרים מדי בוקר: 'נשמה שנתת בי טהורה היא'. האדמו"ר הזקן אומר שהגוף שבתוכו הנשמה יכול לשגות, אבל גם בשגיאותיו נשאת הנשמה טהורה והחטא אינו נוגע בה. החטא הוא חיצוני, מקרי ולא מהותי. בתורה נאמר: 'וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עָלַי כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְקַרְבִּי מִצְאוֹנֵי הַרְעוֹת הָאֵלֶּה', רבי שמחה בונים מפשיסחא ביאר, שהחטא הוא על שאמר 'כי אין אלהי בקרבי', שלא הרגיש ברוממות הנפש האלהית. (באר הפרשה, פרשת וילך).

הצורך ללמוד: האדם נברא כדי להכיר את גדולת הבורא, משום כך, השינוי של המראות שנגלות לו לנגד עיניו, יכולים לסייע לו לחדש את הרגשותיו בזה. במיוחד ביקור במקומות מרשימים במיוחד, כמ"ש בתהלים: "הרים הגבוהים ליעלים". מפורסם בשם בעלי התוספות, שמן הראוי לאדם להסתכל בדברים המרשימים שטבע כמו הרים גבוהים וכדומה. הרש"ד הירש זצ"ל, שהוזמן על ידי תלמידיו לבוא לשוויץ, התבטא: עכשיו, אוכל לענות להקב"ה, אם ישאל אותי: אם בשוויץ שלי היית? ... משום שמראות חדשים מעוררים את האדם להתפעל מהבריאה בצאתו מהשגרה של המראה היום יומי (בנתיבות רחוקים, עמ' 20).

מכירת דירה, והדברים המחוברים לה: ראובן שמכר את דירתו והשאיר בדירה מדפים מחוברים וכן מנורות לילה מחוברות לקיר ליד המיטות, ועתה רוצה המוכר לקחת אותם, או שהקונה ישלם עליהם תוספת. במקום שיש מנהג הכל כמנהג המדינה, ובמקום שאין מנהג, מבוואר בגמ' שאם הוא מחובר בטיט נחשב כחלק מהבית (ב"ב סט, א). דבר שמחובר בעזרת יתדות או מסמרים זהו ספק בגמ' והיה ללוקח להתנות ואם קשה להוציא את היתדות יש אומרים שנחשב כטיט (בדי משה ג, רסט).

כיבוד אב ואם בגר שהתגייס: לגר אסור לקלל אביו העכו"ם ולהכותו ולבזותו כדי שלא יאמרו שבא מקדושה חמורה [כשהוא גוי] לקדושה קלה [כשהוא יהודי] (שו"ע י"ד רמא, ט). נראה שגר צריך לנהוג מקצת כבוד באביו (רמב"ם ממרים ה, יא). גר צדק שהוריו הנכרים מבקשים שיבקרו לעיתים רחוקות, יש מקום להתיר וכן להתפלל לרפואתם. הורים מאמצים יש לכבדם מקצת כבוד (אהלי שם - למען יאריכון ימיו, עמ' קסו).

ריקוד מצווה [מצווה טאנץ]: מנהג בקרב רוב חצרות החסידות לערוך "ריקוד מצווה". אחר שרוב האורחים עזבו את האירוע, אבי הכלה, אבי החתן, החתן ולעיתים גם רבנים ומכובדים אחרים, רוקדים עם אבנט שאוחזת הכלה מבלי לגעת בכלה. יש שאסרו לרקוד עם הכלה בכל צורה שהיא, אפילו אם היא אוחזת במטפחת בלבד (פת"ש אבה"ע סה, ב), בפרט אם נכשל בנגיעה ובהסתכלות (ילקו"י טהרה קפג, ה). יש שהתירו במיוחד אם הת"ח מתכוין לשם שמים על פי הגמ' שאומרת "כי צד מרקדים לפני הכלה" (כתובות יז, א; ח"מ אבה"ע כא, ו). לענ"ד, בריקוד הזה ישנה בעיה של צניעות, שכולם מתבוננים בכלה (הרב הלוי).

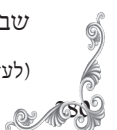
טהרת המלבושים ונקיותם: התורה הקפידה על בגדי כהונה שיהיו נקיים, וכן כהן שעבד ללא בגדי כהונה חילל את העבודה (זבחים יז, ב; שבת קיד, א). נראה שהתורה הקפידה על הלבוש החיצוני כמו על הלבוש הפנימי, ולכן כל כהן שמשנה לבושו החיצוני ואינו לובש בגדי כהונה נחשב כזר ואין כותנתו עליו למרות שבתוכו הוא צדיק גמור. כמו כן הקפידה התורה על נקיונו וטהרתו של הבגד (מ"מ-קליין צו, תשכ"א). חייב אדם לראות שיהיו בגדיו טהורים מטינוף וטומאה ושלא יהיו מלוכלכים בשמן ורובב, שהמלבושים לבוש הגוף, והגוף לבוש הנפש, וטהרת הגוף יעורר טהרת הנפש (מגדל עוז בית מדות, עליית הטהרה).

השקיה במים שנטל בהם ידיים בבוקר: הלכה היא, שאין ליהנות ממים של נטילת ידיים ולכן לא ישפכם בבית או במקום שעוברים שם בני אדם (שו"ע או"ח ד, ט), כתבו האחרונים שגם לא ישקה בהם גינתו והעציצים שבבית (כה"ח פלאגי"ח, ז). יש אחרונים שכתבו שדברי השו"ע נאמרו לכתחילה, אבל אין בזה איסור (שלמת חיים א, יב). מכל מקום מותר לשפכם בבית הכיסא אע"פ שנהנה שנשטף בהם הצואה (פס"ת ד, יד).

מחט שניקבה את מעי הבהמה: דרכם של רבים ממגדלי הבקר לשים מגנט רב עוצמה במעי הבהמה כדי לשאוב כל מיני חלקי מתכת שנכנסים למעי הבהמה בעת אכילתה ולמנוע בעיות של טריפה. מחט המצליחה לחזור לבית הכסות' והוא אחד מחלקי קיבת הבהמה יכול להטריפה אם המחט מנקבת את 'בית הכסות' משני צידיה - הפנימי והחיצוני. במקרה כזה אם נמצאת לאחר השחיטה מחט תחובה בבית הכסות ויש שם טיפת דם זה סימן שהמחט ניקבה את הבהמה עוד בחייה ולכן היא טריפה (שו"ע י"ד מח, ח). נחלקו האחרונים אם נמצאה מחט שוכבת בבית הכסות ויש סירכא לבית הכסות מבחוץ האם זה סימן שהמחט ניקבה את בית הכסות נקב מפולש (דרכ"ת י"ד מא, עא).

ברכה על בדיקת תולעים: אין ברכה על בדיקת התולעים, שכן הבדיקה מתולעים נועדה להימנע מאיסור ואינה מצווה. לעומת זאת, בדיקת חמץ נועדה לקיים את מצוות 'תשביתו', שחובה על היהודי להשבית את החמץ מביתו (תוס' פסחים ב, א), לפיכך מברכים על מצוות בדיקת חמץ. יש שכותבים שכל דבר שהתולעים מצויים בתוכו ומוחזק שיהיו תולעים, אסור לאוכלו ולשתותו עד שיבדוק את האוכל מתולעים (רשב"א א, קיג).

שולחן שבת זה לא בית משפט: ראש ישיבת 'קול יעקב', הרב יהודה עדס סיפר שכשהיה אברך צעיר, אמו היתה אשת תלמיד חכם אמרה לו: 'שולחן שבת זה לא בית משפט! מעירים לזה, וגוערים בזה, אסור שזה יהיה כך, שולחן שבת צריך להיות ספוג בעונג, שהילדים ימתינו לו כבר ממוצ"ש הקודם' (לעשות את השבת ב - רז, עמ' נז).

פרשת בלק: הכול לטובה

פרשתנו מספרת שבלעם ניסה לקלל את עם ישראל, אך הקב"ה הפך את הקללה לברכה "כי אהבך ה' אלהיך" (דברים כג, ו). חז"ל אומרים שמברכותיו של אותו רשע אנו מבינים מה היו כוונותיו הנסתרות, וכיצד רצה לקלל את ישראל (סנהדרין קה ע"ב).

הגמרא (מועד קטן ט ע"א) מספרת על שני תלמידיו של רשב"י, רבי יונתן בן עסמאי ורבי יהודה בן גרים, שנפרדו מרשב"י בערב, ולמחרת בבוקר חזרו ונפרדו ממנו, משום שאמרו שמי שנפרד מרבו בערב, ולן באותה העיר, צריך לשוב ולהיפרד ממנו בבוקר. רשב"י הבין מכך שמדובר באנשי מעלה, ולכן אמר לבנו שיבקש מהם ברכה. כשבא בנו של רשב"י לבקש מהם ברכה, אמרו לו: יהי רצון שתזרע ולא תקצור, תכניס ולא תוציא, תכניס, יחרב ביתך ותהיה תמיד אורח, שולחנך יהא מבולגן, ולא תראה שנה חדשה. חזר הבן לאביו, רשב"י, ואמר שהם לא בירכו אותו אלא קיללו! אולם רשב"י הבין שלא מדובר בקללות, אלא בברכות, והוא הסביר לבנו: תזרע ולא תקצור - תוליד ילדים שיחיו עד מאה ועשרים. תכניס ולא תוציא - תכניס כלות הביתה ובניך יאריכו ימים, ולא תצטרך להוציא את הכלות חזרה לבית אביהן. תוציא ולא תכניס - תשיא את בנותיך לחתנים ולא תכניס אותן בחזרה לביתך, כלומר: חתניך לא ימותו ולא יגרשו את בנותיך. יחרב ביתך ותהיה תמיד אורח - תאריך ימים בעולם הזה, שבו האדם הוא אורח, ולא תמהר להגיע לעולם הבא, שהוא ביתו הקבוע של האדם. שולחנך יהא מבולגן - מרוב בנים ובנות שיהיו לך. לא תוציא את שנתך - תחיה עם אשתך עד מאה ועשרים ולא תצטרך להתחתן עם אישה אחרת ולקיים בה "נקי יהיה לביתו שנה אחת".

שואל על כך אחיו הגדול של המהר"ל, בספרו "ספר החיים" (פרק ו): אם בסופו של דבר זו ברכה, מדוע אותם החכמים לא אמרו את הברכה בלשון נורמלית? מדוע אמרו את הברכה בלשון קללה? תורף תשובתו הוא שגם אם האדם מרגיש שבאה עליו קללה הוא צריך להפנים שהדבר יביא לברכה. יש המון דוגמאות בחיים לקללה הנהפכת לברכה. במבטו של האדם קצר הראיה דבר מסוים הוא רע וכואב, אבל לאחר מכן, במבט לאחור, הוא מבין שהדבר היה לטובתו, כמו מי שמפסיד אוטובוס, וחושב שקרה לו דבר רע, אולם לאחר שהוא שומע שהאוטובוס היה מעורב בתאונה, או שאירע בו פיגוע, הוא מבין שהפסדו של האוטובוס היה לטובתו, והוא מודה לה' על הפסדו הזה. אם חס וחלילה יש לאדם עיכובים בדרך - עליו להפנים שהכול מאתו יתברך, והכל לטובה. מספרים על אדם שהלך להתפלל בכותל בשעות מאוחרות, ולידו היה אדם תמהוני שביקש מהקב"ה בתפילתו שישלח לו 'פנצ'ר' בגלגל. לאחר מכן הסביר שבעבר היה מצבו הכלכלי רעוע, וה' הרים אותו מאשפות. לכן כעת כשהוא נמצא "למעלה", ויש לו כסף לרוב, הוא מתפלל לפני הקב"ה שיהיה לו 'פנצ'ר' בגלגל, כדי שהוא יישאר למעלה ולא יחזור למטה.

